“Не пакладаючы рук”
Трэнажор для адпрацоўкі ўменняў і навыкаў па раздзеле “Фразеалогія”

Ірына Уладзіміраўна Цімохава,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі
гімназіі г. Быхава

Дадзены трэнажор складаецца з 20 заданняў у выглядзе тэстаў, якія прызначаны для адпрацоўкі ўменняў і навыкаў па раздзеле “Фразеалогія”.
Тэст **“Не пакладаючы рук”** можна выкарыстоўваць на ўроках беларускай мовы ў профільных 10-х, 11-х класах, а таксама для падрыхтоўкі навучэнцаў да цэнтралізаванага экзамену (цэнтралізаванага тэсціравання), алімпіяды па беларускай мове і літаратуры.

Ні пуху ні пер’я вам!

Тэст “Не пакладаючы рук”

Заданне 1. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Як снег на галаву. Б. Як пшаніцу прадаўшы. В. Як сам не свой. Г. Як кот з сабакам.	1. Мае значэнне “моцна ўсхваляваны, у стане роспачы”. 2. Мае значэнне “быць з кімсьці ў дрэнных адносінах”. 3.Мае значэнне “дужа павольна”. 4. Мае значэнне “з’явіцца нечакана, без папярэджання”. 5. Мае значэнне “спаць моцным сном”.

Заданне 2. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. … на карандаш. Б. … на вудачку. В. … язык аб зубы. Г. … ў вочы.	1. Лезці 2. Ведаць 3. Браць 4. Біць

NG ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРЕССА

	5. Клюнуць

Заданне 3. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Так сабе Б. Да адвалу В. За так Г. Чын чынам	1. Мае значэнне “бясплатна, дарэмна”. 2. Мае значэнне “пасрэдна, ні добра, ні дрэнна”. 3.Мае значэнне “празмерна, больш, чым трэба”. 4. Мае значэнне “калі-нікалі, не пастаянна”. 5. Мае значэнне “як належыць”.

Заданне 4. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Выводзіць на дарогу Б. Выводзіць у поле В. Выводзіць на чыстую ваду Г. Выводзіць са строю	1. Ашукваць 2. Выкрываць 3. Выбыць 4. Адыходзіць 5. Дапамагаць

Заданне 5. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Выпусціць з рук Б. Прыйсці да ладу В. Вадзіць дзяды Г. Лістам слацца	1. Дагаджаць 2. Дамовіцца 3. Забыцца 4. Страціць 5. Драмаць

Заданне 6. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што

некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Выпускаць з галавы Б. Матаць на вус В. Вастрыць вушы Г. Вочы мазоліць	1. Выкрываць 2. Дакучаць 3. Прыслухоўвацца 4. Запамінаць 5. Забываць

Заданне 7. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку табліцы і **сінанімічнымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Ганяць сабак Б. Выводзіць з сябе В. Напускаць туману Г. Выводзіць у поле	1. Адлежваць бакі 2. Каламуціць ваду 3. Дражніць гусей 4. Грэбці пад сябе 5. Абуваць у лапці

Заданне 8. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку табліцы і **сінанімічнымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Падпіраць вуглы Б. Паднімаць хвост В. Паказваць пяткі Г. Падаць духам	1. Драць нос 2. Вешаць галаву 3. Біць лынды 4. Вудзіць акунёў 5. Вастрыць лыжы

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку табліцы і **сінанімічнымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Адзін у адзін Б. Адзін на адзін В. Адным мірам мазаны Г. Адным вокам	1. Абое рабое 2. Як на падбор 3. Краем вока 4. З вока на вока

	5. Ні рыба ні мяса

Заданне 10. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку табліцы і **антанімічнымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Абы дзень да вечара Б. Як у сук уляпіў В. Адным мірам мазаны Г. Глядзець зверху ўніз	1. Здымаць шапку 2. Пападаць пальцам у неба 3. Скідаць ярмо 4. Не пакладаючы рук 5. З іншага цеста

Заданне 11. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку табліцы і **антанімічнымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Аднаго поля ягады Б. Пальчыкі абліжаш В. Галава садовая Г. Абсевак у полі	1. Здымаць шапку 2. Важная птушка 3. Расце ў роце 4. З царом у галаве 5. З іншага цеста

Заданне 12. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку табліцы і **антанімічнымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Надзяваць на сябе аброць Б. Глядзець зверху ўніз В. Як у сук уляпіў Г. Ставіць падножку	1. Пападаць пальцам у неба 2. Скідаць ярмо 3. Гарадзіць плот 4. Саступаць з дарогі 5. Здымаць шапку

Заданне 13. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную

паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Як … да карэты	1. кот
Б. Як … палку	2. мыш
В. Як … пад венікам	3. вол
Г. Як … на сала	4. сабака
	5. баран

Заданне 14. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. … горкая рэдзька	1. Хоць
Б. … рэпу сей	2. Куды
В. … сабака закапаны	3. Дзе
Г. … вецер дзьме	4. Як
	5. Калі

Заданне 15. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Браць у свае …	1. хаты
Б. Сесці не ў свае …	2. рукі
В. Спаліць свае …	3. сані
Г. Увайсці ў свае …	4. берагі
	5. караблі

Заданне 16. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Абы з рук	1. Па значэнні адпавядае фразеалагізму *разяўляць рот*
Б. Разводзіць рукамі	2. Мае значэнне “высока цаніць”.
В. Насіць на руках	3. Мае значэнне “заключыць гандлёвую здзелку”.
Г. Ударыць па руках	4. Па значэнні адпавядае фразеалагізму “рука набіта”.

	5. Мае значэнне “вельмі нядбала, без ахвоты”.

Заданне 17. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Белая варона Б. Начная зязюля В. Вольная птушка Г. Дойная карова	1. Мае значэнне “не падобны на іншых людзей сваімі паводзінамі, знешнасцю”. 2. Па значэнні адпавядае фразеалагізму *бяздонная бочка.* 3. Мае значэнне “спрытны, дагодлівы чалавек”. 4. Мае значэнне “ні ад каго незалежны чалавек”. 5. Па значэнні адпавядае фразеалагізму *дарагая палавіна.*

Заданне 18. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Без цара ў галаве Б. Гарачая галава В. Галава на плячах Г. Прытуліць галаву	1. Па значэнні адпавядае фразеалагізму *вудзіць акунёў*. 2. Мае значэнне “хто-небудзь разумны, кемлівы”. 3. Мае значэнне “недалёкага, абмежаванага ўжытку”. 4. Мае значэнне “нястрыманы чалавек, дзейнічае паспешліва”. 5. Па значэнні адпавядае фразеалагізму *“прыбіцца да берага”*..

Заданне 19. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Як … з канапель Б. Дзе … козы пасе В. Як … па пекле Г. Як … прайшоў	1. Марка 2. Мамай 3. Макар 4. Піліп

	5. Саўка

Заданне 20. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Эзопава … Б. Бабіна … В. Арыядніна … Г. Фількава …	1. грамата 2. лета 3. ніць 4. ноч 5. мова

Адказы

1. А4, Б5, В1, Г2
2. А3, Б5, В4, Г1
3. А2, Б3, В1, Г5
4. А5, Б1, В2, Г3
5. А4, Б2, В5, Г1
6. А5, Б4, В3, Г2
7. А1, Б3, В2, Г5
8. А3, Б1, В5, Г2
9. А2, Б4, В1, Г3
10. А4, Б2, В5, Г1
11. А5, Б3, В4, Г2
12. А2, Б5, В1, Г4
13. А3, Б4, В2, Г1
14. А4, Б1, В3, Г2
15. А2, Б3, В5, Г4
16. А5, Б1, В2, Г3
17. А1, Б5, В4, Г2
18. А3, Б4, В2, Г5
19. А4, Б3, В1, Г2
20. А5, Б2, В3, Г1

Літаратура

1. https://knihi.com/none/Slounik_fraziealahizmau_djvu.zip.html

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРЕССА